

RADIONICE ZA USAVRŠAVANJE RODITELJSKIH VJEŠTINA

***PRIPREMA DJETETA
PRED POLAZAK U ŠKOLU***

**Udruga za unapređivanje kvalitete življenja u zajednici
ZAJEDNO
Senj**

Polazak u prvi razred osnovne škole velik je događaj za cijelu obitelj: u prvom redu za budućeg đaka, ali i njegove roditelje te članove šire obitelji. Na neki je način to prvi veliki korak na putu k zrelosti, onaj u kojem se potvrđuje sav trud, ali i pažnja i ljubav koji su do tog trenutka uloženi u odgoj djeteta.

Dijete se mora prilagoditi novim pravilima ponašanja; sjediti na jednom mjestu duže vrijeme, pratiti aktivnost do kraja, doći na početak nastave, a njegova sposobnost učenja i izvršavanja zadataka stalno se procjenjuju. Također, to je prva provjera djetetovih socijalnih, emocionalnih, intelektualnih i drugih sposobnosti.

O tim prvim danima školovanja uvelike ovisi uspješnost njegovog daljnjeg školovanja, pa ga možemo smatrati presudnim trenutkom za cijeli budući život djeteta. Stoga je važno posvetiti pozornost pripremi djeteta za školu (koja počinje mnogo ranije nego što mislimo), a naročito utjecati na socijalnu i emocionalnu pripremu

U periodu pred polazak u školu javljaju se i brojni strahovi, ponajviše roditeljski, koji se lako prenose na dijete, s velikom mogućnošću da upravo to pokvari dane priprema i polaska u školu koji bi trebali biti veliko obiteljsko veselje. Prave su informacije od svega najvažnije. Roditelji moraju znati kakva je procedura upisa u školu, koji im sve dokumenti trebaju, gdje i kada dijete mora na pregled, što ga čeka na razgovoru kod pedagoga... Ako se roditelji dobro informiraju, znat će pripremiti i dijete, ali i sebi rasporediti sve poslove koje trebaju obaviti, i svakako podjednako važno isplanirati troškove, jer polazak djeteta u školu udar je i na kućni budžet.

ZAKONSKA REGULATIVA I OBVEZE

Prema aktivnim zakonima i podzakonskim aktima u Republici Hrvatskoj, u prvi razred osnovne škole upisuju se djeca koja do 01. travnja tekuće kalendarske godine napune šest godina. Na zahtjev roditelja mogu se upisati i mlađa djeca koja do zadanog datuma još nemaju šest godina. U tom slučaju potrebno se je prethodno prijaviti u područni ured nadležan za poslove obrazovanja.

Prije upisa u školu obavezan je komisijski pregled. Sva djeca zakonski školski obveznici moraju se prijaviti na pregled. Ako komisija za upis utvrdi da dijete zbog svog psihofizičkog stanja nije spremno za školu odgodit će mu upis za jednu školsku godinu.

Dakle, prvi i osnovni zadatak koji mora svladati budući školarac jest komisijski pregled u kojem sudjeluje nekoliko stručnjaka (liječnik, psiholog, pedagog, defektolog ili logoped). Oni procjenjuju zrelost djeteta za polazak u prvi razred, tj. fizičku zrelost (vid, sluh, kronične bolesti i

drugo) te emocionalnu i intelektualnu zrelost. Rezultati su često bolji ili lošiji od prosjeka. Ako su bolji, dijete će vjerojatnije lakše pratiti program prvog razreda i sudjelovati u životu i radu škole, a ako su slabiji, što ustanovljuje komisija (školski liječnik, pedagog, psiholog, logoped), dijete se prati tri mjeseca kako bi se mogla donijeti pravilna prosudba o njegovim mogućnostima.

Za roditelje koji žele znati nešto više o ovome, na kraju ove brošure pripremili smo popis važnijih propisa koji se odnose na osnovnoškolsko obrazovanje.

PRIPREMLJENOST DJETETA ZA ŠKOLU

Kako bi dijete moglo udovoljiti novim zahtjevima treba biti psihofizički zrelo za polazak u školu. Drugim riječima, ako je dijete doseglo optimalan stupanj razvijenosti različitih fizičkih i psihičkih funkcija, veća je vjerojatnost da će ono biti uspješno u svladavanju propisanog nastavnog plana i programa.

Kronološka dob kao jedini kriterij uspješnog starta đaka-prvaka pokazao se nedovoljno pouzdanim. Pored razvijenih intelektualnih sposobnosti: pamćenja, rezoniranja i koncentracije, potrebno je da posjeduje neke vještine i znanja, a također i određeni stupanj socio-emocionalne zrelosti.

PO ČEMU PREPOZNAJEMO DA JE DIJETE ZRELO ZA ŠKOLU? - vidi tablicu na «duplerici»

OBITELJ - Jeste li se pripremili?

Moć obiteljskog odgoja je velika, jer je to intimna zajednica u kojoj su članovi povezani toplim emocionalnim vezama. Obzirom da je obitelj najvažniji faktor u razvoju svih sposobnosti djeteta, priprema djeteta za školu počinje zapravo od njegovog dolaska u obitelj. Dijete kojem se posvećuje potrebna pažnja, koje se u obitelji osjeća prihvaćenim, lakše se prilagođava i savladava nove situacije. Više će profitirati dijete, čiji roditelj vjeruje u njegove sposobnosti, ohrabruje ga i podržava u savladavanju novih zadataka, koji ga uči da je za svako postignuće potrebno uložiti vrijeme i trud. Dijete je od malena važno poticati na aktivno sudjelovanje u zajednici i davati mu priliku da uči na vlastitim iskustvima, jer time ono jača samostalnost i samosvijest, koja mu je neophodna i u uspješnom školovanju.

Polazak djeteta u školu, kao svaka promjena, iziskuje novu organizaciju i podjelu odgovornosti unutar obitelji. Životni krug oko djeteta se širi i u njegovoj aktivnosti igra više nije osnovna, već učenje postaje njegova osnovna aktivnost. Polazak u prvi razred ozbiljna je provjera ne samo djeteta već i roditelja, provjera da li su roditelji pravilno odgojili svoje dijete, jesu li ga dobro pripremili za školu. Svaki

roditelj želi da dijete dobro uči, da se uspješno uključi u društvo, da se maksimalno afirmira u životu. Dijete još nema jasnu predodžbu o tome što ga čeka, ne razmišlja toliko unaprijed, za razliku od roditelja, koji ponekad mogu biti opterećeni negativnim pričama o školi. Roditelji koji nemaju dovoljno povjerenja u institucije ili u sposobnost prilagodbe svog djeteta često se zamaraju različitim pitanjima.

Svoje strahove i nesigurnosti roditelj neminovno prenosi na dijete, stoga je važno pomoći mu, kako bi svom djetetu što više olakšao start u tu novu životnu situaciju.

Radoznala i samosvjesna djeca uče lakše nego ona s predznanjem. Naučiti čitati i pisati djeci je najmanji od svih problema, ona u pravilu vrlo brzo savladavaju te vještine. Puno je važnije kod djeteta razvijati emocionalnu inteligenciju. Sposobnost prilagodbe, samodisciplina, upornost, optimizam, poštovanje drugih, spremnost na suradnju, važniji su za uspjeh od mentalne inteligencije. Mala djeca su prirodno uporna, ne odustaju lako u nastojanjima da savladaju neku novu vještinu, usprkos neuspjelim pokušajima. U dobi od 6 ili 7 godina ona postaju realnija u procjeni svojih sposobnosti. Tada polako uviđaju da je nedostatak prirodnih sposobnosti moguće nadoknaditi ulaganjem napora. Prihvatanje neuspjeha, pravo na greške, strpljivost, kvalitete su koje će djetetu pomoći u savladavanju školskih obaveza.

KAKO PRIPREMAMO DJECU ZA ŠKOLU

Da bi se dijete što bolje prilagodilo zahtjevima škole, potreban je skladan razvoj svih djetetovih sposobnosti: motoričkih, socio-emocionalnih i intelektualnih. Mnogi roditelji griješe što forsirano uče dijete čitati i pisati kako bi mu olakšali rad u nastavi. Daleko bolja priprema za školu odvija se putem igara i aktivnosti u kojima ono mora upotrijebiti svoju ruku i prstiće.

Priprema djece za školu obuhvaća:

- vježbanje hotimične pažnje (upućivanjem na sadržaje iz svakodnevnog života)
- razvijanje sposobnosti opažanja i promatranja (poticati djecu da detaljno pričaju o svemu što vide - prilikom šetnje, posjete liječniku i sl.)
- vježbe koncentracije (kod rješavanja raznih zadataka, kao i kod svakodnevnih aktivnosti kao oblačenje, pospremanje sobe i sl.), ali treba voditi računa da koncentracija djeteta prije polaska u školu obično nije dulja od 15 minuta
- stvaranje pozitivne slike o sebi
- stvaranje radnih navika (ako su stvorene na vrijeme, dijete će se kasnije lakše koncentrirati na zadatak)
- razvijanje kulturno - higijenskih navika

Ako stvaramo motivirajuće okruženje u kojem se podržava dječja radoznalost, aktivnost, stjecanje novih iskustava, igra i stvaralaštvo, stvaramo dobre uvjete za budućeg uspješnog đaka - prvaka.

NE ZABORAVITE!

Neke djetetove osobine, sposobnosti i vještine su presudnije za uspješno školovanje od poznavanja slova.

Dobar start u školi ima dijete koje:

- ☞ ima dobru sliku o sebi,
- ☞ zna se zauzeti za sebe,
- ☞ zna rješavati probleme i sukobe,
- ☞ se ponosi uspjehom,
- ☞ podnosi neuspjeh,
- ☞ pomaže i dijeli s prijateljima,
- ☞ zna se dogovarati i pridržavati pravila,
- ☞ s upornošću završava što je započelo...

Što je korisno naučiti dijete prije škole?

Osamostaliti dijete u brizi za sebe: u kulturno-higijenskim navikama pri jelu, oblačenju, korištenju WC-a, pranju i brisanju ruku, u brizi za svoje stvari...

Naučiti neke važne stvari: ime i prezime (svoje i roditelja), adresu i broj telefona, riječi kulturnog ophođenja, siguran put od kuće do škole...

NIKADA NEMOJTE PLAŠITI DIJETE ŠKOLOM!!!!

("Vidjet ćeš ti tamo, Dobit ćeš jedinicu, Ići ćeš u kut, ...")

ŠKOLU JE POŠTENIJE PREDSTAVITI U REALNOM SVJETLU

("Sva djeca idu u školu - ona nam pomaže da postanemo veliki!")

U nastavku ćemo navesti nekoliko sugestija koje mogu pomoći pri razvijanju vještina potrebnih za svladavanje školskog programa.

Za uspješno usvajanje **psihomotornih vještina** potrebno je sazrijevanje, ali i vježbanje (potičite igre loptom, skakanje preko užeta, penjanje, trčanje, ali i samostalno oblačenje, zakopčavanje). Psihomotorne vježbe pridonose razvoju motornih vještina, ali i bogaćenju senzomotornih iskustava i funkcija, kao i socijalnom razvoju (vježbanjem u paru i s grupom djece potrebna je međusobna suradnja).

Da bi djetetu olakšali početno učenje **čitanja i pisanja**, vježbajte s njim:

- vidno razlikovanje (uočavanje manjih razlika među predmetima, znakovima)
- slušno razlikovanje (pogodne su različite govorne igre, pjesmice, igre sa zvukovima)
- usvajanje vremenskih (jučer - danas - sutra, prije - poslije) i prostornih odnosa (lijevo - desno, ispred - iza)
- usvajanje pojma broj - brojanjem predmeta (ne učenjem brojenja napamet), igranjem društvenih igara
- opće oblikovanje pojmova (zadaci kao: što se sve može obući, što je sve potrebno za pojedino zanimanje, što sve ubrajamo u pokušstvo i sl.)
- sposobnost klasifikacije (koje domaće životinje poznaje, voće, vozila) te razvrstavanje po klasama, hijerarhiji, svrstavanje predmeta prema boji, obliku, vrsti - pogodni predmeti za ovakve aktivnosti su plodovi, školjke, lišće, dugmad, sličice....)

Da bi dijete usvojilo čitanje, nužan je razvoj **predčitačkih vještina**:

- Dijete prepoznaje da netko piše - postaje svjesno poruke (u dobi od 2,5 - 3 godine)
- Osvješćivanje razlika u slovu (s 4 - 5 godina) javlja se svijest o smjeru pisanja s lijeva na desno i odozgo - dolje, razumijevanje interpunkcije, prepoznavanje rime, prvog glasa u riječi.
- Spremnost na igru rastavljanjem riječi na glasove, uživanje u rimi. Ta je svijest osnova za razvoj čitačke vještine jer omogućuje djetetu da tijekom glasovnog govora podijeli u apstraktne jedinice - foneme koji će odgovarati pisanim simbolima - slovima (između 5 - 6 godina)
- Između 6 - 7 godina uspostavlja se spoznaja o korespondenciji između glasa i dogovorenog znaka za taj glas - slovo.

Za razvoj **čitačkih vještina** vrlo je značajna kvaliteta okoline djeteta - od pravilnog načina izražavanja odraslih, točnih imenovanja predmeta, do svakodnevnog čitanja djetetu. Pri tome je važna aktivna uloga roditelja, prilagođavanje načina čitanja govornim vještinama djeteta, izmjena čitanja i

razgovora o slikama i tekstu (poticanje djeteta za što samostalnijim opisom slike i sadržaja priče

NE ZABORAVITE!

ČITAJTE S DJETOM REDOVITO, ALI NE PREDUGO (10 - 20 MIN) NEKA TO BUDE VRIJEME ZA VESELJE, SMIJEH I LJUBAV

NE PROPUSTITE POHVALITI SVOJE DIJETE

Prilagodba djeteta na školu ovisiti će i o njegovim **socijalnim kompetencijama**, o sposobnosti da bude prihvaćen u okolini. Dijete koje se nauči nositi s frustracijama i negativnim osjećajima lakše će se prilagoditi i okolina će ga lakše prihvatiti. Pretjerano zaštićivana djeca ili djeca koja teže podnose frustracije imati će više poteškoća u prilagodbi. Roditelj može pomoći djetetu u rješavanju konflikata s vršnjacima tako da razgovara s djetetom o njegovim poteškoćama, da ga uputi u razlikovanje prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja, da ga potiče na samostalno pronalaženje rješenja. Djetetu koje nije vješto u sklapanju prijateljstva, roditelj može savjetovati, kako da pridobije pažnju i zadrži naklonost drugog djeteta. Ako je dijete češće uključeno u fizičke sukobe s vršnjacima, dobro ga je savjetovati kako da ne reagira na provokacije druge djece, da se brani tako da ne ozlijedi drugoga, da razvija empatiju prema drugoj djeci.

Što roditelj može učiniti na planu socio-emocionalnog razvoja i osamostaljivanja?

- Biti dosljedan u svom odnosu prema djetetovim obvezama (stvaranju radnih navika). Neka dijete samostalno posprema igračke, odijeva se, hrani, posprema krevet.
- Dozvoliti djetetu, u određenoj mjeri i situacijama, da uči na svojim pogreškama. Ako dijete previše zaštićujemo razvija se osjećaj manje vrijednosti
- Ukoliko radimo umjesto njega, dijete gubi interes za tu aktivnost. Naučite ga da se samo počešlja, umije, opere zube, posprema svoje stvari... Na taj način stječe sigurnost u sebe i ponosno je jer je samo nešto učinilo.
- Važno je hvaliti dijete za sve što je pozitivno učinilo ili barem pokušalo učiniti, a izbjegavati kritike i kazne jer one produbljuju osjećaj nesigurnosti, izazivaju strah od pogreške i kazne i utječu na lošu sliku o sebi.
- Kad molite dijete da nešto napravi, objasnite zašto želite da to učini (npr. "Pomakni ove igračke jer ne bih htio da netko padne preko njih", a ne "Napravi to jer ja tako kažem").
- Čak i kad ste ljuti na dijete, pokažite mu ljubav i poštovanje. Nikad ne kritizirajte dijete, već njegovo ponašanje.
- Svakodnevno razgovarajte sa svojim djetetom i slušajte ga, ali tako da stvarno čujete što vam govori. Ne možete s njim razgovarati i usput prati suđe, gledati TV ili nešto slično. Slušanje je najbolji način da shvatite o čemu razmišlja, kako se osjeća, kako uči i shvaća.

- Odvojite vrijeme koje ćete kvalitetno provoditi sa svojim djetetom. Pokušajte mu što češće pružiti priliku za nova iskustva jer će tako najlakše i spontano učiti o svijetu. Otiđite u muzeje, kazalište, knjižnice, ZOO vrt, izlete u prirodu...
- Svakom djetetu su potrebne granice i jasna pravila da bi se osjećali sigurnima. U postavljanju pravila i granica treba paziti na uravnoteženost i "pravu mjeru". Nisu dobra niti prekruta niti prefleksibilna pravila.
- Svakom djetetu je igra potreba. Ono u igri najlakše uči, opušta se, zabavlja, razvija motoriku, maštu, mišljenje, surađuje, obogaćuje govor.

NE ZABORAVITE!

Kako možete pomoći svom djetetu u odnosu na njegovu samostalnost, kulturno-higijenske i radne navike?

Potičite ga da:

- se samo obuče, obuže, umije, opere zube, počešlja, upotrebljava WC i strpljivo pričekajte da to obavi do kraja
- uzme jednostavni obrok kod kuće
- zaključa i otključa vrata (mora znati kome smije otvoriti kada je samo kod kuće)
- nauči kada i kako može koristiti telefon (nazvati roditelje na posao ili u slučaju neke nezgode nazvati susjeda, rođaka)
- zapamti osnovne podatke o sebi i svojoj obitelji (svoju adresu, broj telefona, ime roditelja, gdje rade)
- zapamti ili prepozna je bar položaj kazaljki na satu u vrijeme kada treba poći u školu
- samo ode u dućan i kupi 2-3 sitnice (tako stječe samostalnost i sigurnost te upoznaje vrijednost novca)
- razgovara s Vama, pretpostavlja i samostalno zaključuje što je sve važno moći i znati napraviti - poduzeti samo za sebe prije nego krene u školu
- da Vam kaže sve što ga brine ili plaši u situacijama kad je sam bez Vas
- kroz razgovor provjerite koliko Vaše dijete zna o opasnim situacijama i kome se može obratiti za pomoć, kada je samo, uplašeno ili u opasnosti. Važno je da ne zastrašujete dijete, već ga jačate i pomažete mu davanjem osnovnih informacija (npr. kojeg susjeda pozvati).
- Poželjno je svakodnevno se baviti djetetom i to u ono doba kad će inače pisati zadaće kad krene u školu, tako će dijete steći naviku da u određeno vrijeme sjedi i radi uz roditelja. To uvijek mora biti na istom mjestu, gdje će biti djetetov miran kutak za učenje.

NEKE KORISNE IGRE I AKTIVNOSTI RODITELJA I DJETETA

- **Društvene igre** (čovječe ne ljuti se, memori, domino) - razvoj pažnje i pamćenja, usvajanje pojma broja, radost zbog uspjeha, podnošenje neuspjeha.
- **"Matematičke igre"** u svakodnevnim situacijama (uspoređivanje, svrstavanje i razvrstavanje, sparivanje i pridruživanje, rastavljanje cjeline na dijelove i obrnuto, brojenje, prepoznavanje brojki) - razvoj percepcije, usvajanje pojma broja, logičko zaključivanje.
- **Zajedničko čitanje priča i gledanje filmova** u kojima se djetetu tumače postupci likova - prepoznavanje tuđih i svojih emocija, uživljanje u situacije drugih, empatija.
- **Prepričavanje priča i događaja** - razvoj govora (pravilne rečenice, bogaćenje rječnika), logično prepričavanje (početak-sredina-kraj), postavljanje pitanja
- **Crtanje, bojanje, modeliranje** - kreativnost, pravilno držanje olovke, preciznost, snalaženje na papiru (odozgo prema dolje, s lijevog na desno)
- **Vježbe vidno-motorne koordinacije** - izrezivanje: resa od papira, rezanje rubova kružnih oblika, izrezivanje složenijih oblika; sastavljanje - igra sa sitnim kockicama i predmetima; trasiranje prstom, a zatim i bojicom oko predmeta, bojanje do rubova; svakodnevne aktivnosti: zakopčavanje, vezanje, slaganje odjeće,...; igre tipa "origami" - presavijanje papira; dopustiti glumljenje pisanja i čitanja
- **Igre za razvijanje pažnje**

Dopuni riječ

Igra sastavljanja riječi na slogove priprema dijete za nastavu čitanja i pisanja. Za ovu igru dijete treba prvo uvježbati izgovor riječi po slogovima na svom imenu : Ma -ja, Mi- ro, a zatim na lakšim riječima: ma -ma, ba - ka, vo - da i sl.

Ova igra se odvija uz dobacivanje loptice. Roditelj kaže jedan ili dva sloga i baci loptu djetetu. Dijete treba da završi riječ i da samo, pošto kaže slog , baca loptu dalje.

S toga roditelji uključite se i budite voditelj svom djetetu u procesu učenja.

Prepoznaj po zvuku

Nije lako naučiti djecu da uvijek slušaju i čuju. Za ovo su potrebna česta i sistematska vježbanja. Za vrijeme šetnji skrećite pažnju djeteta na raznovrsnost zvukova u prirodi , u šumi, pruge, gradu i najzad, u svom stanu.

Na ovaj način će dijete naučiti da osluškuje i analizira zvukove.

Iskoristi svaki trenutak

Dijete je već mnogo puta razgledavalo ilustracije u slikovnicama, enciklopedijama i knjigama i opisivalo što je na njima prikazano. U ovoj igri za razgledanje nepoznate slike daje se pola minute i u tijeku vremena slika se jednom - dvaput za kratko pokriva. Zadatak je djeteta da opiše što je na slici vidjelo.

Na taj način razvijamo djetetovu pažnju, njegov vokabular te logično zaključivanje.

- **Igra za razvoj moći opažanja**

- Omiljene razglednice*

- Igre sa slikama, razglednicama potiču razvoj pažnje, pamćenja, zapažanja. Razglednice se rašire po stolu. Zadatak je djeteta da što prije i brže odgovori na pitanja. Pitanja se, naravno postavljaju u zavisnosti od sadržaja razglednice, postepeno sve teža i teža.

- Npr. na kojoj razglednici ima više crvene ili plave boje?, Na kojoj više ljudi, biljaka ili životinja?, Gdje je prikazan rad, igra, sport? Objasni zašto tako misliš?

- **Govorne igre**

- Što sve može biti plave boje?
  - Koje je voće crvene boje?
  - Što se sve nalazi u kupaonici?
  - Koje životinje imaju dvije noge?
  - Opis životinja?
  - Što sve u ovoj prostoriji počinje na glas **s**?
  - Nabroji tri životinje koje počinju na glas **m**
  - Što sve možemo kupiti u trgovini na glas **k**
  - Što je sve potrebno liječniku u njegovom radu?
  - Koje životinje žive u šumi?
  - Kako bismo jednim imenom nazvali psa, mačku i hrčka?
  - Što dolazi iza četvrtka?
  - Što je prije ljeta?
  - Koji glas se najviše čuje u riječima: stol, lisica, nos, sidro, usta
  - Lutka je igračka - koje još igračke poznaješ?
  - Kakav može biti stol?
  - Što možemo raditi olovkom?
  - Suprotnosti (veliko - malo, visoko - nisko, crno - bijelo, usko - široko, ...)

- Kad dolaziš u vrtić?
  - Kad idemo spavati?
  - Kako se zove čovjek/žena koji podučavaju djecu u školi?
  - Stavi škare ispred/iza olovke.
  - Pokaži crni krug unutar bijelog kvadrata.
  - Odi u drugu sobu i sa treće police donesi žutu knjigu.
  - Reci rečenicu na drugi način.
  - Prepričaj priču.
  - Sastavi priču prema slici ili seriji slika.
  - Sastavi priču iz vlastitog iskustva.
  - Pronađi rimu (kruh-majmun-duh).
  - Igra «kaladont» (reci riječ na završno slovo).
  - Zaokruži sve riječi kojima je zadnji glas **t**
  - Dotakni lijevom rukom desno uho.
  - Zatvori oči i reci koje zvukove čuješ.
  - Govori glasno - tiho, visoko - nisko, brzo - sporo
  - Koje glasove čuješ u riječi **mačka**
  - Koju riječ čuješ kada kažem **m-a-č-k-a**

NE ZABORAVITE!

Na vrijeme i u dobroj atmosferi izvršite tehničke pripreme

- ☞ Na vrijeme obavijestite dijete o svim promjenama koje slijede: da će ostajati sam u kući, da će se sam kretati prometnicama i objasnite mu kako, da će se sam oblačiti za školu, da mora sam kontrolirati izvršenje nekih higijenskih navika i sl.
- ☞ Upoznajte ga s osobama koje će o njemu brinuti za vrijeme vaše odsutnosti
- ☞ Na vrijeme i u ugodnom ozračju nabavite potreban pribor i odjeću za školu - neka dijete sudjeluje u kupnji, zajedno s djetetom upisujte ime na knjige i bilježnice. Uključite dijete u sve aktivnosti.
- ☞ Uvježbajte s djetetom put do škole.
- ☞ Naučite dijete da znade svoju adresu stanovanja, da znade gdje mu roditelji rade i da znade brojeve telefona roditelja. Podajte mu mali adresar u kojem će te sve važne informacije napisati.
- ☞ Pažljivo planirajte godišnji odmor - ostavite si dane kako bi mogli otpratiti dijete u školu i dočekati ga po povratku iz škole.

PRED SAM POLAZAK U ŠKOLU...

- ☞ Obavijestiti dijete na vrijeme o promjenama u njegovom životu koje će se dogoditi kada krene u školu. (npr. dio dana će ostajati sam u kući, samo će kontrolirati izvršavanje nekih zadatak - zaključavanje stana pri odlasku u školu i sl.)
- ☞ Uputiti dijete na osobe koje mu mogu pomoći u slučaju potrebe dok je samo kod kuće
- ☞ Privikavati dijete tijekom ljeta na situacije u kojima će trebati pokazati oprez
- ☞ Uputiti ga kako se dolazi do škole, upozoriti na opasna mjesta (npr. prijelazi preko ceste)
- ☞ Osigurati radni prostor u stanu (pisaći stol) koji je uvijek isti i samo djetetov, koji ono može urediti prema svojem izboru, ali tako da na stolu ne bude puno sadržaja koji će mu odvlačiti pažnju.
- ☞ Zajedno s djetetom obaviti kupnju školske torbe i školskog pribora, kupnju obaviti u ugodnoj atmosferi
- ☞ Poticati pozitivne stavove djeteta prema školi i učenju
- ☞ kod kuće svečano obilježite prvi dan polaska djeteta u školu
- ☞ dobro je da ga prvih nekoliko dana netko prati radi osjećaja sigurnosti (dogovorite s djetetom da li to želi i koliko dugo) svakodnevno potičite dijete da provjeri da li je sve pripremio za školu i poželite mu uspjeh u školi
- ☞ po povratku djeteta iz škole sa zanimanjem porazgovarajte o tome što su radili u školi, što mu se sviđelo, što ne, što je bilo lako, tko mu je prijatelj...
- ☞ važno je potaknuti dijete da se odmori od školskih aktivnosti na način koji mu najbolje pomaže da se opusti...

SURADNJA RODITELJA SA STRUČNJACIMA

AKO STE U NEDOUMICI I RAZMIŠLJATE O ODGODI ILI RANIJEM UPISU VAŠEG DJETETA U ŠKOLU POTRAŽITE STRUČNU POMOĆ...

...**ODGAJATELJICE** -> o Vašem djetetu znaju mnogo i poznaju ga u vrtičkom okruženju koje je sličnije školi nego obitelj, te vrlo dobro mogu procijeniti mnoge od navedenih faktora spremnosti zaškolu. One vide kakav je status dijete steklo u grupi. Mogu Vam reći i o tjelesnim, likovnim, glazbenim i dr. mogućnostima Vašeg djeteta!

...**PSIHOLOGA** -> moći će Vam točnije reći o razini i pojedinostima spoznajnog razvoja djeteta (percepcija, pažnja, pamćenje, usvojenost pojmova i dr.), te o razini razvoja grafomotorike, emocionalnoj zrelosti i dr.

...**LOGOPEDA** -> ima najbolji uvid u sve aspekte razvoja govora i jezika, te izgovora glasova.

Općenito se preporuča kontinuirana suradnja sa školom, naročito ako dijete ima neke specifične poteškoće. Dobro je upoznati učiteljicu s eventualnim promjenama ili krizama unutar obitelji, jer one mogu negativno utjecati na školski uspjeh djeteta. Umjesto kritike ili prebacivanja krivnje za poteškoće djeteta na institucije, pozitivan ili bar neutralan stav roditelja prema školi djetetu će više pomoći u prilagodbi i savladavanju eventualnih poteškoća. Dijete ne treba plašiti školom i obavezama, nego ga dobro pripremiti za tu realnost.

U slučaju kada se u razredu događaju uzastopni konflikti, koje prelaze granice djetetovih mogućnosti, važno je da se roditelj uključi u rješavanje, na način da kontaktira učiteljicu, roditelje druge djece ili da se po potrebi obrati s djetetom u savjetovalište.

I NA KRAJU...

Polazak u školu je normalan slijed događaja. Nije ga potrebno previše naglašavati, ali niti zanemarivati njegovu važnost. Zapamtite da od vašeg stava ovisi i stav djeteta prema školi i učiteljicama. Roditelji trebaju preuzeti ulogu voditelja u procesu učenja svog djeteta, samo će tako učenje postati zadovoljstvo a ne napor za dijete i za samog roditelja.

Ukoliko dosada niste ništa posebno radili na pripremi svog djeteta za polazak u školu, ne trebate se osjećati krivima, jer puno toga se može naučiti u par mjeseci pred polazak u školu. Pokušajte to shvatiti kao vašu «domaću zadaću». Nikako nemojte izvršavanje te zadaće ostavljati za prve dane škole.

I najvažnije, dajte djetetu do znanja da vaša ljubav prema njemu ne ovisi o njegovom školskom uspjehu.

Izvori:

- M. Čudina - Obradović: "Igram do čitanja". Školska knjiga, Zagreb, 1996.
G. Hitrec: "Kako pripremati dijete za školu" Školska knjiga, Zagreb, 1991.
Bilopavlović - Čudina - Obradović - Ladika - Stipanović: "Dosadno mi je - što da radim" - priručnik za razvijanje dječje kreativnosti Školska knjiga, Zagreb
G. Ortner: "Bajke koje pomažu djeci" Mozaik knjiga, Zagreb, 1998.
Filipović: "Kako biti bolji roditelj" Alinea, Zagreb, 1994.
J. Juul: "Vaše kompetentno dijete" Educa, Zagreb, 1996.
R. A. Sullo: "Učite ih da budu sretni" Alinea, Zagreb, 1995.
D. C. Gossen: "Restitucija" Alinea, Zagreb, 1994

Dodatak A - Preporučena literatura:

- ☞ M. Čudina Obradović: Igram do čitanja, Zagreb. Šk. knjiga
- ☞ M. Čudina Obradović: Matematika prije škole, Zagreb, Šk. knjiga
- ☞ M. Čudina Obradović: Čitanje prije škole, Zagreb, Šk. knjiga
- ☞ M. Peteh: Svako slovo nešto novo
- ☞ E. Slunjski: Kad djeca pišu, broje, računaju..., Varaždin, Stanek
- ☞ S. Philipps: Predvježbe pisanja - Igre olovkom, Jastrebarsko, Slap
- ☞ V. Hrvoj, K. Puškarić: Pokaži što znaš, Zagreb, FoMa
- ☞ V. Hrvoj, K. Puškarić: Pokušaj nešto novo, Zagreb, FoMa
- ☞ V. Orehovec: Vježbe grafomotorike i opažanja, Zagreb, FoMa
- ☞ K. Ardalić, D. Varićak: Priprema za školu, Zagreb,
- ☞ E. Slunjski: Kad djeca pišu, broje, računaju..., Varaždin, Stanek
- ☞ J. Žderić: Brojanka, Istraživanka, Crtanka, Promatranka, Čitanka, Zagreb, Profil

Dodatak B - PROPISI O OSNOVNOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU

- ☞ Zakon o osnovnom školstvu (pročišćeni tekst), Narodne novine 69/2003
- ☞ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu, Narodne novine 76/2005
- ☞ Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, Narodne novine 36/2006
- ☞ Pravilnik o kalendaru rada osnovnih škola za školsku godinu...
- ☞ Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi, Narodne novine br.: 76/2000
- ☞ Pravilnik o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu u osnovnoj školi, NN 74/1999
- ☞ Pravilnik o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi, NN 51/1999
- ☞ Pravilnik o normi neposrednog odgojno-obrazovnog rada po nastavnim predmetima i načinu utvrđivanja broja izvršitelja na odgojno-obrazovnim poslovima u osnovnoj školi, NN 63/1996
- ☞ Pravilnik o broju učenika u razrednom odjelu u osnovnoj školi, NN 61/1996
- ☞ Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o učenicima u osnovnim školama, NN 45/1996
- ☞ Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/1995
- ☞ Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika, NN 34/1991
- ☞ Pravilnik o polaganju predmetnih i razrednih ispita u osnovnoj školi, NN 31/1991
- ☞ Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju, NN 23/1991
- ☞ Pravilnik o upisu djece u osnovnu školu, NN 13/1991

PODRUČJE SAZRIJEVANJA

TJELESNO

D ...sposobno podnijeti tjelesne i psihičke napore koji ga očekuju u školi (npr. put od
I kuće do škole, teška đачka torba...)
J ...prosječne visine 117 cm (djevojčice) – 120 cm (dječaci)
E ...prosječne težine oko 20 kg
T ...dobro razvijenih osjetnih organa, naročito vida i sluha
E ...primjerenog stupnja okoštavanja, mišićne snage, ima prve trajne zubiće

J
E

...

PSIHOMOTORNO

... sposobno usklađivati određene vrste pokreta s osjetnim podacima koje prima putem osjetnih organa iz svoje okoline
... uspostavljene lateralizacije – lijevaštvo / desnjaštvo / ambidekstrija

RAZVIJENE SU VJEŠTINE...

Grafomotoričke

= posjeduje fleksibilnost šake i prstiju, pravilno drži olovku, linija mu je jasna, adekvatnog pritiska
= po uzorku zna povlačiti linije od crte do crte, od točke do točke, ravne kružne i valovite linije
= zna precrtati geometrijske likove: kvadrat, trokut, romb
= zna napisati svoje ime velikim tiskanim slovima

Predčitalačke

= može rastaviti poznate riječi na slogove
= prepoznaje i imenuje s kojim glasom počinje i s kojim glasom završava riječ
= zna imenovati riječi na zadani glas
= zna prepoznati da li je zadani glas na početku riječi, na kraju ili u sredini
= zna rastaviti jednostavne riječi na glasove
= od pojedinih glasova zna sastaviti jednostavnu riječ
= prepoznaje simbole slova i brojki

Prostorni odnosi

= razumije prostorne odnose: gore, dolje, ispred, iza, na, u, ispod, iznad
= usvojilo je orijentaciju:
- **na tijelu** (desna/lijeva ruka, desna/lijeva noga, desno/lijevo oko)
- **u prostoru** (što je desno od njega, a što lijevo, zna odrediti smjer kretanja)
- **na papiru** (što je na desnoj strani papira, a što na lijevoj)

PODRUČJE SAZRIJEVANJA

INTELEKTUALNO

D
I
J
E
T
E
J
E
... primjereno razvijenih psihičkih funkcija:
govor, pamćenje, percepcija, mišljenje i zaključivanje
RAZVIJENE SU VJEŠTINE...

Koncentracija

- Na zadatku se može zadržati 15-20 minuta, dok trajanje igre može biti i 60 minuta uz kratke otklone pažnje

Govor i rječnik

- Pravilno izgovara sve glasove (dozvoljeno je umekšano izgovaranje nekih glasova zbog ispadanja mliječnih zubi)
- Pravilno se gramatički izražava (koristi množinu, jedninu, zamjenice, govori pravilno u rodu i padežu)
- Zna verbalno definirati jednostavne pojmove (npr. što je stolica? U definiciji spominje čemu stolica služi, kakvog je oblika, od čega je napravljena i sl.)
- Zna verbalno iskazati po čemu su neke stvari, bića, pojave slični, a po čemu su različiti (npr. po čemu su slični muha i leptir?)
- Zna prepričati kraći događaj ili priču u pravilnom slijedu: uvod, tijek, završetak

Numeričko poimanje

- Broji mehanički barem do 20, uz pokazivanje do 13
- Snalazi se u pojmovima više, manje, oduzmi, dodaj
- Razumije pojam skupa:
  - o što sve spada u neki skup, a što ne (klasifikacije po obliku, veličini, težini, boji)
  - o uspoređuje dva skupa (gdje ima više, a gdje manje)
  - o zna da se dodavanjem skup povećava, a oduzimanjem smanjuje
- U skupu od 10 elemenata zna rezultat dodavanja za jedan i oduzimanja za jedan uz pokazivanje
- Povezuje broju uz količinu (npr. brojka 9=9 elemenata)
- Mjereći može usporediti koji su predmeti duži, veći, širi

Vremenski odnosi

- Razumije vremenske odnose: prije, poslije, jutro, podne, večer, prije podne, poslije podne
- Poželjno je da poznaje dane u tjednu, te snalaženje na satu (puni sat)

Boje

SOCIO- EMOCIONALNO

... sposobno je u velikoj mjeri kontrolirati svoje emocije, a ne da emocije kontroliraju ponašanje

= razvilo je određene navike u emocionalnom ponašanju i uspostavilo emocionalne kočnice - prikrivanje nekih emocija ili izražavanje u smanjenom intenzitetu nego što su doživljene tako da budu prihvatljive okolini (naročito bijes, srdžba),

= razvilo određenu razinu tolerancije na frustraciju, što će mu omogućiti da ustraje u učenju i onda kad mu baš nije zanimljivo ili ugodno

... sposobno za odgađanje zadovoljstva kako bi postiglo cilj (riješiti zadatak do kraja)

... sposobno za suradnju s drugima (dogovor, kompromis)

... pokušava riješiti konflikte na socijalno prihvatljiv način

... motivirano za sudjelovanje u društvenim igrama (lota, memory, čovječe ne ljuti se i sl.), poštuje pravila igre

... zainteresirano za igre na papiru, motivirano za dobar uradak

... razvijenog osjećaja sigurnosti i samopouzdanja

... prilagodilo se društvenim normama

... usvojilo primjeren stupanj samostalnosti (tzv. adaptivne vještine)

= **u samozbrinjavanju**: zna se samo odjenuti, obući i vezati cipele, samostalno je pri jelu i u korištenju WC-a

= **u prometu**: poznaje pojmove: semafor, zebra, kolnik, pločnik, poznaje osnovna pravila ponašanja u prometu

= **u komunikaciji**: poznaje i koristi običaje kod pozdravljanja, poznaje pravila ponašanja na ulici, u trgovini, kada je to potrebno, zna kako i od koga može zatražiti pomoć

Prepoznaje i imenuje boje: žuta, zelena, crvena, plava, bijela, crna, smeđa, narančasta, ljubičasta

= **radne navike:** ima sitna kućna zaduženja